

Наукові ступені в галузі освіти: міжнародна практика

Світлана СИСОЄВА,

доктор педагогічних наук, професор, дійсний член (академік) НАПН України, завідувач науково-дослідної лабораторії освітології Київського університету імені Бориса Грінченка

У статті аналізується зарубіжний досвід щодо визначення наукових ступенів в галузі освіти: доктор філософії (PhD, Doctor of Philosophy), доктор в галузі освіти (EdD, Doctor of education), доктор наук DSc/ScD (Doctor of Science); підкреслено, що всі ці ступені відносяться до концепту докторського ступеню «doctoral degree»; зроблено висновок, що впровадження наукового ступеня PhD в галузі освіти в Україні потребує ретельності у визначенні його змісту й цільової аудиторії здобувачів без обмеження доступу до здійснення наукових досліджень практиків сфери освіти.

Започаткування в Україні підготовки докторів філософії (PhD) в галузі освіти активізувало академічні спільноти університетів щодо розробки освітньо-наукових програм підготовки майбутніх докторів філософії, визначення змісту, форм і методів навчання. У Законі України «Про вищу освіту» (2014) зазначено, що «особа має право здобувати ступінь доктора філософії під час навчання в аспірантурі (ад'юнктурі). Особи, які професійно здійснюють наукову, науково-технічну або науково-педагогічну діяльність за основним

місцем роботи, мають право здобувати ступінь доктора філософії поза аспірантурою, зокрема під час перебування у творчій відпустці» [2]. Це означає, що ступінь доктор філософії (PhD) в галузі освіти в Україні можна здобувати як одразу після закінчення магістратури, так і поєднувати здобуття ступеня з практичною діяльністю при умові успішного виконання відповідної освітньо-наукової програми.

Аналіз зарубіжного досвіду показує, що поряд із докторським ступенем PhD (доктор філософії) в галузі

освіти, існує також інший, еквівалентний за рівнем наукової освіти, ступінь EdD (доктор в галузі освіти). Такі ступені у різних країнах не завжди однозначно співвідносяться зі ступенем доктора наук (в галузі освіти) DSc/ScD. Відтак певний інтерес становить виявлення сутності й призначення кожного з наукових ступенів у міжнародній практиці.

Варто зазначити, що українські науковці активно почали досліджувати міжнародний досвід підготовки докторів філософії в галузі освіти. Значний інтерес становлять монографія Ж. В. Таланової (Докторська підготовка у світі та Україні), публікації: О. Ю. Коваленко (Неперервна педагогічна освіта у США: сучасний стан і перспективи розвитку), Л. С. Лобанової (Архітектура наукових ступенів: міжнародна практика і вітчизняні традиції), І. Ю. Регейло (Підготовка фахівців за докторськими програмами у США), С. О. Сисоєвої і І. Ю. Регейло (Підготовка докторів філософії у галузі освіти: досвід провідних університетів світу).

Метою даної статті є аналіз сутності й призначення наукових ступенів – доктор філософії в галузі освіти (PhD), доктор в галузі освіти (EdD), доктор наук DSc/ScD в галузі освіти – у міжнародній практиці задля використання існуючого досвіду в Україні. Підкреслимо, що всі ці ступені відносяться до концепту докторського ступеню: «doctoral degree» – кваліфікації, визнаної міжнародним співтовариством як наукова діяльність високого рівня [1, с. 43].

За визначенням, поданим в Енциклопедії освіти США докторський ступінь – це ступінь, що присвоюється по завершенню наукової освіти. Виокремлюють два типи такого ступеня: професійний та непрофесійний. До непрофесійного типу відносять ступені: доктор філософії, доктор в галузі освіти

(інколи), доктор мистецтв, доктор наук. Такі ступені присвоюються частіше (PhD, EdD, DA., DSc/ScD) [10, с. 595-596].

Міхаель Д. Кеннеді аналізуючи значення вищої освіти для суспільного розвитку, розглянув причини, які мотивують людей до отримання вищої освіти на рівні PhD. Дослідник відзначає, що зі зростанням рівня безробіття і конкуренції на ринку праці, вища освіта стає єдиним засобом руху до кар'єрного зростання [16]. Для багатьох професій вища освіта розглядається як умова підвищення заробітної плати, оскільки заробітна плата завжди формується з урахуванням рівня освіти та досвіду. Для працівників сфери освіти саме це є одним із стимулів повернення до навчання для отримання (terminal degree) вищої освіти або наукового ступеня після закінчення докторської програми (укр. аспірантури).

«У сучасній світовій практиці написання докторської дисертації – необхідна умова для всіх, хто бажає побудувати кар'єру в науці чи у сфері вищої освіти» – зазначає Л. С. Лобанова [1].

Докторський ступінь PhD в галузі освіти є дуже популярним у Великобританії і США [3; 16]. Академічний (науковий) докторський ступінь (research doctorate або research doctoral degree) зазвичай присуджують претендентам, які провели наукові дослідження і презентували свою роботу в придатному для публікації вигляді. Основна умова – результат проведених досліджень має розвивати людські знання. Остаточне рішення про надання докторського ступеня у більшості країн приймають на основі захисту докторської дисертації (doctoral thesis або dissertation)» [1, с. 44].

Британські університети як автономні, самоврядні навчальні заклади, мають право присуджувати наукові

ступені та визначати умови їх присудження. Ефективним форумом для обговорення університетами всіх справ, що стосуються PhD, є Рада післядипломного навчання Великої Британії (UK Council for Graduate Education) [3].

Відповідно до Дайджеста освітньої статистики США (2010) у 1970-1971 було отримано 6 041 докторських ступенів в галузі освіти; у 2001-2002 рр. – 6 549; у 2007-2008 рр. – 8 491. Разом з тим, вчені та практики відзначають, що ступінь доктора філософії у галузі освіти почали плутати зі ступенем доктора у галузі освіти [16].

1. PhD чи EdD? Спільне та відмінне.

PhD розглядається, зокрема у США, як типовий докторський ступінь, що присвоюється в університетах у галузях, що варіюються від гуманітарних до природничих. Доктори філософії традиційно обіймають посади викладачів у коледжах або університетах, проте можуть розвивати кар'єру і поза академічним середовищем [10, с. 595-596].

У США доктор філософії у галузі освіти вважається таким науковим ступенем, який передбачає проведення нового дослідження. Так, у вимогах до дисертацій здобувачів цього ступеню в Іллінойському університеті (США) зазначено, що дисертація повинна демонструвати здатність здобувача до проведення незалежного дослідження [6].

На відміну від того, що «...здобувачі PhD спрямовуються на виконання нових досліджень, здобувачі EdD використовують вже існуючі дослідження для удосконалення практичної діяльності в своїй галузі» [9].

Однією з вимог для здобуття ступеню PhD є написання дисертації, що в середньому триває 5 років. Цей ступінь

дає право викладати в університеті та є науковим (research) [21].

У Великій Британії здобувачі ступеня PhD виконують наукове дослідження під науковим керівництвом. Дослідження триває упродовж 3-3,5 років (стаціонар) та 6-6,5 (заочно) [22]. Мінімальна вимога до вступу на докторські програми – диплом магістра. На рівні PhD оцінювання відбувається на основі ґрунтовно написаної дисертації. Наукова робота не обов'язково має бути задалегідь опублікована в авторитетному, рецензованому знаними фахівцями журналі (pre-reviewed), проте, як правило, якість представленого тексту має бути такою, щоб його можна було б опублікувати. Якщо праця докторанта вже схвалена до друку, це сприяє винесенню опонентами позитивного рішення щодо неї [3, с. 35].

Варто відзначити, що присудження наукового ступеня PhD може відбуватися на основі публікацій, але у такому випадку до них необхідно додати критичну оцінку автора щодо результатів дослідження обсягом 5-10 тисяч слів [1, с. 45].

В англійських джерелах зазначається, що відмінність між PhD (доктор філософії в галузі освіти) та EdD (доктор в галузі освіти) полягає у призначенні та подальшому використанні здобутого ступеня [20].

У США ступінь EdD розглядається як такий, що фокусується на застосуванні результатів дослідження на практиці для вирішення організаційних, лідерських та освітніх проблем. Такі програми готують здобувачів до академічної, адміністративної, клінічної, професійної та дослідницької діяльності (посад) у закладах освіти типу K-12 (дошкільні та шкільні заклади освіти), у вищих навчальних закладах, на громадській службі, у приватних установах тощо [9].

Майкл Д. Кеннеді зазначає, що докторський ступінь EdD має на меті підготувати та сприяти професійному розвитку практиків задля їх кар'єрного зросту [16, с. 6-7]. Відмінність між доктором в галузі освіти та доктором філософії у галузі освіти полягає у подальшому використанні здобутого наукового ступеня, тобто, де здобувач збирається застосовувати цей ступінь, у науковій роботі, проведенні досліджень – доктор філософії в галузі освіти, чи на практиці – доктор в галузі освіти [7]. Так, на сайті Іллінойського університету зазначається, що дисертація доктора в галузі освіти має демонструвати здатність здобувача співвідносити академічні знання із професійною практикою [5].

Американський дослідник Томас Ньюсон пише: «так історично склалося, що при порівнянні ступенів PhD та EdD, відмічається, що PhD науковий ступінь, а EdD – практичний, для тих, хто хоче стати професійним освітянином. Відмінність між ступенями полягає у вимогах до оригінальності дослідження» [18, с. 1-2]. Такої ж думки дотримується американський дослідник Майкл Д. Кеннеді [16, с. 2].

Таким чином, у США вважають, що відмінність між ступенями PhD та EdD полягає у тому, що «доктор філософії в галузі освіти» у подальшому продовжує кар'єру викладача університету, у той час як «доктор в галузі освіти», котрий також може викладати – зазвичай обирає більш підприємницький або практичний вид діяльності в освіті» [20].

Щодо Великої Британії, то метою здобувача ступеню доктора в галузі освіти (EdD), як і у США, є проведення дослідження, спрямованого на удосконалення практики та якості освіти, тобто на застосування наукових знань на практиці [22].

EdD розглядається як ступінь, що дозволяє здобувачу застосовувати теорію освіти в освітній практиці, а тому призначений, як правило, для управлінців (лідерів) в освіті, які працюють у державних чи приватних освітніх закладах, працівників урядових установ, неприбуткових організацій та працівників адміністративних закладів сфери освіти [7]. Така різниця віддзеркалюється у вимогах до дисертаційного дослідження. Варто підкреслити, що завершення дисертації розглядається як свідчення того, що виконані всі академічні (навчальні) вимоги, які висувалися до отримання докторського ступеня. Завершення дисертації є підтвердженням досягнень здобувача щодо наявності у нього незалежних наукових поглядів.

Існування у США та Великобританії двох ступенів призводить до того, що більш «нова» професійна ступінь EdD постійно змагається за «респектабельність» зі стандартами старої PhD, яка не втрачає свого престижу. Разом з тим, зростає подібність цих ступенів [16]. У своїй роботі Майкл Д. Кеннеді посилається на американського вченого Дж. Гатрі, який досліджував впровадження докторської програми EdD у Вандербільті (2009): «у багатьох університетах, які пропонують тільки PhD або тільки EdD, або навіть у закладах освіти, які пропонують обидва ступені, є невелика відмінність між цими ступенями, а тому їх реформа є необхідною» [16].

Програми підготовки PhD за змістом спрямовані на підготовку здобувачів до власних досліджень, у той же час як здобувачі ступеня EdD використовують вже існуючі дослідження для удосконалення практичної діяльності в своїй галузі [9]. Також варто звернути увагу на те, що дисертація на здобуття наукового ступеня PhD повинна

демонструвати здатність здобувача до проведення незалежного дослідження [6]. На відміну від цього дисертація на здобуття наукового ступеня EdD має демонструвати здатність здобувача співвідносити академічні знання з професійною практикою [5].

Дискусія щодо відмінностей між EdD і PhD триває упродовж років. Так, у США, де ступінь EdD був введений у 1939 р., в опублікованих статтях, починаючи з 1940 р. і до теперішнього часу, ведеться дискусія щодо змісту цих двох ступенів, стану програм для підготовки здобувачів, чіткого розподілу програм для EdD і PhD.

Ще у 1942 р. Е. Холіс писав, що він очікував, що PhD ступінь буде задовольняти потреби університетської освіти, однак, обидва ступеня EdD і PhD стають все більш нечіткими [12]. Пізніше, у 1946 р. Е. Холіс запропонував, щоб вимоги до PhD ступеня були більш гнучкими, оскільки відсутність гнучкості вимагає нового «контейнеру», який називається EdD [11]. Головна його думка полягала у тому, що ступінь PhD повинен мати таку гнучкість, яка б забезпечувала потреби практиків, що призвело б до існування у сфері освіти лише одного ступеня. Його дослідження показало, що EdD ступінь, як правило, присвоюється практикам-керівникам, але вимоги для кожного ступеня не виправдовують існування двох ступенів.

Ідею реформування ступеня EdD, відокремлення його від PhD в освіті продовжив розвивати Х. Дуглас (1943) [7]. До фундаментальних положень щодо розробки навчальних програм і вимог для EdD він відносив [8]: розвиток EdD на основі врахування потреб кандидатів; обмеження доступу до ступеня EdD досвідченим кандидатам; розробку ефективних стратегій оцінювання; уникнення надмірної спеціалізації та

міждисциплінарних досліджень для кандидатів EdD.

Відомий американський вчений Е. Кінг через 20 років підняв питання, пов'язані з докторськими ступенями в освіті, виступаючи на конференції, у якій брали участь 92 вищих навчальних закладів США, які вже пропонували ступені PhD та EdD, а також 27 коледжів та університетів, які планували розвивати такі програми. Відбулася широка дискусія з цього питання [16]. Узагальнюючи результати обговорення, Е. Кінг зробив висновок, що не існує суттєвих відмінностей між вимогами до двох наукових ступенів. Основні відмінності між цими двома ступенями полягали у вимогах щодо знання іноземної мови та процедури проведення дослідження. У той час, як здобуття ступеня PhD вимагало знання двох іноземних мов, при здобутті ступеня EdD – обов'язковим було знання однієї іноземної мови. Результати дослідження показали, що тільки дві PhD програми допускали відхилення від традиційних вимог дисертації; проте, чотирнадцять EdD програм допускали відхилення від вимог, такі як: звіти щодо сфери дослідження, есе на наукові теми та вимоги до професійного творчого розвитку.

Дослідники продовжували обговорення й дискусії з приводу відмінностей між PhD і EdD ступенями в галузі освіти, необхідності існування двох ступенів. У 1991 р. Р. Осгусорп і М. Вонг після дослідження 407 програм підготовки до здобуття докторського ступеня у США, зробили такі висновки [19]: а) не існує чіткого переходу від одного ступеня до іншого; б) науково-дослідні інститути неохоче пропонують EdD, у той час як коледжі та університети все більше пропонували EdD як єдину докторську ступінь; с) для обох ступенів

вимоги є дуже схожими, у тому числі вимоги до змісту досліджень і статистики.

Також дослідження американських вчених показали, що, перш за все, нечіткість щодо розмежування PhD і EdD ступенів особливо простежується у програмах з управління освітою, а тому існує необхідність їх реструктуризації та удосконалення [16].

Варто зазначити, що активну позицію щодо наукових ступенів EdD і PhD у сфері освіти зайняв Університет Вандербіль [16]. Цій проблемі було присвячено значну кількість статей в освітньому журналі університету, що значною мірою вплинуло на обговорення цього питання й необхідність змін в існуючій системі підготовки докторів у галузі освіти.

Таким чином, з часів введення ступеня EdD в освіті, тривають дискусії, чи має право цей ступінь бути у докторських програмах. Теоретики та практики обговорюють різницю між двома докторськими програмами в освіті. У багатьох університетах пропонуються обидва ступені EdD і PhD, але у змісті підготовки залишається багато спільного.

2. Наукова ступінь доктора наук (*Doctor of Science (DSc) Degree*).

В Австралії вважається, що ступінь доктора наук (DSc) є вищою від магістерського (MSc) та від доктора філософії (PhD). Науковий ступінь DSc присвоюється на основі роботи, що є оригінальною та вносить вагомий вклад у відповідну наукову галузь. Робота подається у вигляді публікацій та розділів книг, які оцінюються комісією. Ступінь надає здобувачу особливий статус у галузі та визнання його як науковця [18].

Разом з тим, у США, зокрема, Блумбергська школа охорони здоров'я (The Bloomberg School) розглядає ступінь доктора наук як альтернативний ступінь до ступеню доктора філософії [14].

У Великій Британії ступінь доктора наук є вищою за рівнем від ступеня доктора філософії [1, с. 45]. Зауважимо, що у Британії ступінь Доктора наук (Higher Doctorate) розглядається як така, що надається на основі наукової роботи, яка має вагоме значення для розвитку наукової галузі. Така ступінь присуджується за опубліковані роботи виняткового характеру, що містять оригінальний внесок у розвиток наукових знань і наукової галузі. Здобувачі ступеню повинні продемонструвати свій внесок у наукову галузь, підтверджений відповідними публікаціями [13]. Отримання цього ступеня займає значно більше часу, оскільки претендент повинен зарекомендувати себе провідним ученим у своїй науковій галузі знань. Останнім часом цей ступінь присуджують дуже рідко, він, по суті, перетворився на почесне звання [1].

Ступінь доктора наук є важливим кроком для просування в науковій та викладацькій кар'єрі у Німеччині й Республіці Польща. Здобуття такого ступеня розглядається як процес підготовки габілітації, який закінчується захистом дисертації перед спеціальною експертною комісією. Диплом доктора габілітованого дозволяє отримати посаду професора, а далі й звання професора, зокрема, у Республіці Польща – звичайного або надзвичайного.

Ступінь доктора наук також виокремлюють у Франції. Як зазначає Л. С. Лобанова, у Франції існують два рівні докторських ступенів. Перший відповідає докторському ступеню PhD і має два варіанти: 1) так званий ступінь доктора третього циклу (*doctoral de troisieme cycle*) чи доктора галузі наук (*diplome d'etudes approfondies*); 2) ступінь *Doctoral d'Etat*. Проте для працівників науково-дослідної сфери його замінює «*habilitation to direct theses*» – докторська

дисертація, побудована на власних наукових дослідженнях [1]. Отримання ступеня doctoral d'etat або habilitation розглядається як обов'язковий етап наукової кар'єри після отримання ступеня PhD. На здобуття цього ступеня потрібно багато років. Тут, як і в інших країнах ЄС, «habilitation» (докторська дисертація) – друга частина дисертаційного дослідження чи підбірка публікацій, що висвітлює результати досліджень претендента з певної проблеми.

Результати аналізу подано у таблиці 1:

Таблиця 1

**Доктор філософії в галузі освіти.
Доктор в галузі освіти. Доктор наук**

Доктор філософії PhD Doctor of Philosophy	Доктор в галузі освіти EdD Doctor of education	Доктор наук Doctor of Science
Науковий ступінь (присутня наукова новизна, незалежне дослідження)	Здебільшого професійний ступінь (основним є вміння застосовувати вже існуючі наукові надбання на практиці у своїй галузі)	Найвищий науковий ступінь (вагома наукова робота у своїй галузі, публікації та монографії, у яких розкриваються надзвичайно важливі та інноваційні питання наукової галузі); у США: доктор філософії є одним із

		докторських ступенів
--	--	----------------------

Варто зазначити, що всі три ступені здобуваються на рівні наукової освіти за докторськими програмами (doctoral programs).

Висновки.

Таким чином, на сьогоднішній день, у міжнародній практиці у сфері вищої освіти існують такі наукові ступені: доктор філософії (PhD) в галузі освіти, доктор в галузі освіти (EdD), доктор наук (Doctor of Science). Різниця між доктором в галузі освіти та доктором філософії у галузі освіти полягає у тому, де здобутий науковий ступінь людина передбачає застосовувати: у проведенні досліджень – доктор філософії в галузі освіти, чи на практиці – доктор в галузі освіти. Здобуття докторських ступенів відбувається у процесі навчання за докторськими програмами. Ступінь PhD було започатковано для науково-орієнтованих студентів – майбутніх учених, а EdD – для практиків. Однак, упродовж тривалого часу, існують нечіткі відмінності між цими ступенями. Це призводить до змішування цих ступенів, що відбивається на змісті підготовки, зокрема, навчальних планів.

Аналітичний огляд міжнародної практики впровадження наукових ступенів дозволяє зробити висновок, що на даному етапі реформування вищої освіти в Україні доцільним є впровадження «на кандидатському рівні» тільки ступеня PhD в галузі освіти без обмеження доступу до здійснення наукових досліджень практиків сфери освіти.

З огляду на те, що традиційно до дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук в Україні завжди висувалися вимоги практичної спрямованості, широкого впровадження в

освітню практику, вірогідності результатів дослідження введення двох ступенів (PhD і EdD) може призвести до таких самих дискусій, які точаться до сьогодні у США. З іншого боку, практика, яка починає розгортатися у підготовці докторів PhD в галузі освіти в Україні, часто зорієнтована (як наступний рівень вищої освіти) на випускників магістратури, які ще не мають практичного досвіду, а тому, навіть закінчивши докторську програму, не можуть зробити повноцінного дослідження з якісним експериментом. Ці питання повинні обговорюватися освітянами, оскільки формальне введення одного наукового ступеня PhD в галузі освіти може позначитися на якості дисертацій «кандидатського рівня», доступі до здійснення наукових досліджень практиків від освіти, втрати наших традицій у підготовці наукових і науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації.

Також варто підкреслити цінність наукового ступеня доктора наук для розвитку наук про освіту. Певний інтерес становить європейський досвід впровадження Міжнародної програми розвитку єдиного інформаційного простору «Bridge between East and West» з концепцією системи підготовки наукових кадрів вищої кваліфікації [1, с. 51]. Така програма враховує стандарти, переваги та особливості національних систем підготовки наукових і науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації, сприяє створенню єдиного еталона при їх порівнянні у різних країнах світу. Програма для врахування особливостей національних систем пропонує запровадити дворівневу систему підготовки наукових і науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації: докторський рівень (PhD) і гранд-докторський рівень (Grand PhD), завдяки

чому можна однозначно встановити еквівалентність найвищих наукових ступенів, які діють або існували в країнах із дворівневою системою підготовки наукових кадрів [1].

Вважаємо, що в Україні накопичено значний досвід у підготовці наукових і науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації, а тому необхідно його узагальнювати, поширювати та порівнювати з досвідом інших країн. Інтеграція української науки і освіти у міжнародне, зокрема, європейське освітнє і наукове середовище повинна відбуватися на засадах пріоритету національних інтересів, збереження й розвитку людського капіталу країни, її інтелектуального потенціалу.

Література

1. **Лобанова Л.** Архітектура наукових ступенів: міжнародна практика і вітчизняні традиції / Л. Лобанова // Вісник Національної академії наук України. – 2009. – №1. – С. 42-55.
2. **Про вищу освіту:** Закон України від 01.07.2014р. № 1556-VII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://vnz.org.ua/zakonodavstvo/111-zakon-ukrayinypro-vyschu-osvitu>
3. **Селінджер Дейвід.** Програми підготовки PhD в Англії / Дейвід Селінджер // Докторські програми в Європі та Україні: Матеріали міжнар. конф. «Впровадж. принципів третього циклу вищ. освіти Європ. простору в Україні» / Нац. ун-т «Києво-Могилян. акад.»; Наук. ред., упоряд. В. Моренець. – К.: Унів. вид-во ПУЛЬСАРИ, 2007. – 98 с. – С. 25-37.
4. **Doctor of Education (EdD)** [Electronic resource]. – Available at: <http://www2.le.ac.uk/research/degrees/phd/education/edd>.
5. **Doctor of Education Degree** [Electronic resource]. – Available at:

<http://education.illinois.edu/current-students/graduate/coe-graduate-handbook/edd>

6. **Doctor of Philosophy Degree** [Electronic resource]. – Available at: <http://education.illinois.edu/current-students/graduate/coe-graduate-handbook/phd>

7. **Doctorate in Education (EdD)** [Electronic resource]. – Available at: <http://teach.com/how-to-become-a-teacher/teacher-education/doctorate-in-education-edd>

8. **Douglass H. R. The Ed.D. as a professional degree** / H. R. Douglass // The Phi Delta Kappan. – 1943. – 25 (8). – P. 181-183.

9. **Ed.D. vs. Ph.D. Degrees** [Electronic resource]. – Available at: <http://teach.com/how-to-become-a-teacher/teacher-education/doctorate-in-education-edd/edd-vs-phd-degrees>

10. **Encyclopedia of Education y 8 m.** / Red. J. W. Guthrie . – NY: Macmillan Reference USA, 2002. – 3357 p. – P. 595-596.

11. **Hollis E. V. Ed.D. vs. Ph.D. in education** / E. V. Hollis // The Phi Delta Kappan. – 1946 (May). – 27 (9). – P. 258-259.

12. **Hollis E. V. Two doctoral degrees** / E. V. Hollis // The Journal of Higher Education. – 1942 (May). – 13 (5). – P. 256-262.

13. **Imperial Colledge London: Doctor of Science (DSc) Degree** [Electronic resource]. – Available at: <http://www3.imperial.ac.uk/registry/currentstudents/dsc>

14. **John Hopkins. Bloomberg School of Public Health : Doctor of Science** [Electronic resource]. – Available at: <http://www.jhsph.edu/academics/degree-programs/doctoral-programs/doctor-of-science/>

15. **Johns Hopkins. School of Education – Doctor of Education (EdD) Admissions** [Electronic resource]. – Available at: <http://education.jhu.edu/Academics/doctoral/EdD/admissions.html>

16. **Kennedy M. D., Jr. Practitioners or researchers: ED.D. or PH.D.? An analysis of educational leadership doctoral programs** / M. D., Jr. Kennedy. – The University of Southern Mississippi, 2012. – 167 p.

17. **MONASH University: Faculty of Science: Doctor of Science** [Electronic resource]. – Available at: <https://www.monash.edu/science/future-students/graduate-options/Graduate-research/doctor-of-science#2>

18. **Newsom T. W. A critical analysis of Ph.D. AND Ed.D. dissertation abstracts published during 2009 and 2010** / T. W. Newsom. – University of North Texas, 2011. – 73 p.

19. **Osguthorpe R. T. The Ph.D. versus the Ed.D.: Time for a decision** / R. T. Osguthorpe, M. J. Wong // Innovation Higher Education. – 1991. – 18 (1). – P. 47-63.

20. **Ph.D. vs. Ed.D. Programs: What's the Difference?** [Electronic resource]. – Available at: http://study.com/articles/PhD_vs_EdD_Programs_Whats_the_Difference.html

21. **Ph.D. General Requirements** [Electronic resource]. – Available at: <https://www.brown.edu/academics/gradschool/phd-programs>

22. **University of Leicester: Education PhD** [Electronic resource]. – Available at: <http://www2.le.ac.uk/research/degrees/phd/education/phd>

Світлана СИСОЄВА
Наукові ступені в галузі освіти:
міжнародна практика

У статті аналізується зарубіжний досвід щодо визначення наукових ступенів в галузі освіти: доктор філософії (PhD, Doctor of Philosophy), доктор в галузі освіти (Ed.D., Doctor of education), доктор наук D.Sc./Sc.D. (Doctor of Science); підкреслено, що всі ці ступені відносяться до концепту докторського ступеню «doctoral degree»; зроблено висновок, що впровадження наукового ступеня Ph.D. в галузі освіти в Україні потребує ретельності у визначенні його змісту й цільової аудиторії здобувачів без обмеження доступу до здійснення наукових досліджень практиків сфери освіти.

Ключові слова: докторська ступінь, доктор філософії в галузі освіти (PhD), доктор в галузі освіти (Ed.D.), доктор наук в галузі освіти (D.Sc./Sc.D).

Светлана СЫСОЕВА

Научные степени в области образования: международная практика

В статье анализируется зарубежный опыт определения научных степеней в области образования: доктор философии в области образования, доктор в области образования, доктор наук (D.Sc./Sc.D); подчеркнута, что все эти степени относятся к концепту докторской степени «doctoral degree»; сделан вывод, что внедрение научной степени Ph.D. в области образования в Украине требует тщательности в определении его содержания и целевой аудитории соискателей без ограничения доступа к проведению научных исследований практиков сферы образования.

Ключевые слова: докторская степень, доктор философии в области образования (PhD), доктор в области образования (Ed.D.), доктор наук в области образования (D.Sc./Sc.D).

Svitlana SYSOIEVA

Scientific degrees of education: international practice

International experience concerning determination of the essence of the scientific degrees of Doctor of Philosophy (PhD), Doctor of Education (Ed.D.), Doctor of Science (D.Sc./Sc.D) is analyzed in the article; it is emphasized that all these degrees refer to the doctor's degree concept: "doctoral degree"; it is concluded that Ph.D degree introduction in the education sphere of Ukraine requires thoroughness in the determination of its content and target consumers audience without limitation of the access to scientific research pursuance by practitioners in education sphere.

Key words: doctoral degree, Doctor of Philosophy (PhD), Doctor of Education (Ed.D.), Doctor of Science (D.Sc./Sc.D).